

К.Г. Гриценко, канд. техн. наук, доц.,
ДВНЗ “Українська академія банківської справи НБУ”

МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ КОМПЛЕКСНОГО ДИНАМІЧНОГО ОЦІНЮВАННЯ ДІЯЛЬНОСТІ СТРАХОВОЇ КОМПАНІЇ

В умовах сьогодення особливою актуальністю характеризується проблема комплексного динамічного оцінювання діяльності страхових компаній (СК) як фінансових установ. Універсальної комплексної методики оцінювання діяльності СК на сьогодні не існує. Для формалізованого опису руху досліджуваного об'єкта (страхової компанії) в часі пропонується використати методику побудови динамічного нормативу, теоретичне обґрунтування та методичні засади якої здійснені Погостинським Ю.А. та Погостинською Н.М. Доцільність використання цієї методики при аналізі діяльності фінансових установ підтверджена прикладами її застосування у банківській сфері. На її основі розроблено нормативну динамічну модель оцінювання діяльності СК.

Методика побудови нормативної динамічної моделі оцінювання діяльності СК включає такі основні елементи:

1. Система показників, на основі яких формується динамічний норматив, що дає змогу оцінити ті властивості СК, які неможливо описати окремими показниками. Для оцінки діяльності СК згідно рекомендацій щодо аналізу діяльності страховиків, затверджених розпорядженням Держкомфінпослуг від 17.03.2005 №3755, були обрані такі показники: капітал, активи високоліквідні, чистий прибуток, прибуток від фінансової діяльності, середній обсяг фінансових інвестицій протягом року, зобов'язання, дебіторська заборгованість, сума чистих премій, валова сума премій, зароблені страхові платежі, страхові виплати, чисті страхові резерви.

2. Агрегування показників. Для формування нормативної динамічної моделі були обрані такі коефіцієнти: показник дебіторської заборгованості, показник ліквідності активів, показник ризику страхування, зворотний

показник платоспроможності, показник доходності, показник обсягів страхування (андеррайтингу), показник незалежності від перестраховування, показник відношення чистих страхових резервів до капіталу, показник доходності інвестицій.

3. Розрахунок темпів зростання окремих показників.

4. Формування динамічного нормативу за результатами аналізу співвідношень темпів зростання окремих показників і розрахованих на їх основі коефіцієнтів. Динамічний норматив представляє собою сукупність показників діяльності СК, упорядкованих за темпами їх зростання так, що підтримання цього порядку в поточній діяльності СК забезпечує отримання кращих порівняно з попереднім періодом результатів. Динамічний норматив є нелінійним, бо не всі попарні порівняння показників мають однозначну економічну інтерпретацію. Тому слід побудувати матрицю преференцій, вершинами якої виступають показники, а дугами – співвідношення між ними (темпи зростання). Кожний елемент матриці преференцій $A = \{\alpha_{ij}\}$ визначається так: $\alpha_{ij} = 1$, якщо i -ий показник повинен зростати швидше, ніж j -ий; $\alpha_{ij} = -1$, якщо i -ий показник повинен зростати повільніше, ніж j -ий; $\alpha_{ij} = 0$, якщо нормативне співвідношення між i -им і j -им показниками не виявлене. Сформована таким чином матриця є динамічним нормативом фінансового стану СК, еталоном її розвитку (руху в часі).

5. Розрахунок інтегральної оцінки діяльності СК, яка показує ступінь наближення фактичних співвідношень темпів зростання окремих показників до їх нормативних значень, за формулою

$$Y = 1 - \frac{\sum_{i=1}^m m_i}{n(n-1)},$$

де n – кількість показників в динамічному нормативі; m – кількість інверсій у фактичному впорядкуванні для i -го показника.